

Marcial Dorado Baúlde proti Španělsku, rozhodnutí ze dne 1. 9. 2015 - K přezkumu výroku o vině soudem vyššího stupně

Stěžovatel: Marcial Dorado Baúlde

Žalovaný stát: Španělsko

Číslo stížnosti: 23486/12

Datum: 01.09.2015

Článek Úmluvy: čl. 2 Protokolu č. 7
čl. 34
čl. 35 odst. 3

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: podmínky přijatelnosti, právo na odvolání, přezkum výroku o vině

Český právní řád: čl. 36 Listiny základních práv a svobod
§ 265b odst. 1 písm. g) zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

Významnost: 2

K přezkumu výroku o vině soudem vyššího stupně

Autorský komentář:

V předkládaném rozhodnutí Soud potvrdil široký prostor pro uvážení daný smluvním státním Rady Evropy z hlediska úpravy výkonu práva na odvolání v trestních věcech, zakotveného v čl. 2 Protokolu č. 7. Uvedené ustanovení s určitými výjimkami garantuje každému, koho soud uzná vinným z trestného činu, právo na přezkum výroku o vině nebo trestu soudem vyššího stupně. V projednávané věci tak byla shledána španělská právní úprava přezkumu rozhodnutí soudů nižších stupňů Nejvyšším soudem v trestních věcech, která omezuje přezkum na právní otázky a procesní pochybení, kompatibilní s Úmluvou.

Podobně je konstruováno i dovolací řízení v trestních věcech v českém právním řádu. Důvody dovolání upravené v § 265b odst. 1 trestního řádu („tr. ř.“) spočívají v určitých kvalifikovaných vadách, kterými je zatíženo rozhodnutí napadené dovoláním nebo řízením, které mu předcházelo. Jde o vady právní, které mohou být hmotněprávní nebo procesní, ale i takové, které mají hmotněprávní i procesní aspekty [důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. k) a l) tr. ř.]. Naproti tomu důvod dovolání podle § 265b odst. 2 tr. ř., podle něhož lze podat dovolání též tehdy, byl-li uložen trest odnětí svobody na doživotí, není vymezen povahou vady rozhodnutí, ale tím, že byl uložen nejpřísnější druh trestu.

Z dikce dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vyplývá, že dovolání jako mimořádný

opravný prostředek je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv však z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je v případě rozhodování o dovolání hodnocen pouze z hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny. Na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu, ani prověřovat úplnost provedeního dokazování a správnost hodnocení jednotlivých důkazů. Jen výjimečně může Nejvyšší soud zasahovat do skutkového základu rozhodnutí, jestliže dovolatel namítl tzv. extrémní nesoulad mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními a dovolací soud shledá takovou námitku důvodnou. Judikatura Ústavního soudu v některých případech odmítá restriktivní výklad tohoto principu, a to za situace, kdy Ústavní soud shledává rozpor mezi skutkovými zjištěními obecných soudů a jejich právními závěry (např. náleze ze dne 8.7.2003, sp. zn. IV. ÚS 564/02), resp. extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy (např. náleze ze dne 18.8.2004, sp. zn. I. ÚS 55/04; náleze ze dne 10.7.2014, sp. zn. III. ÚS 888/14).

(JUDr. Jindřich Urbánek)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel byl dne 6.11.2003 zadržen a obviněn z obchodování s drogami. Až do propuštění na kauci dne 31.12.2003 byl držen ve vyšetřovací vazbě. Dne 16.11.2009 Národní soud (Audiencia Nacional) shledal stěžovatele společně s dalšími 17 obviněnými vinným z obchodování s drogami a odsoudil jej k deseti letům odnětí svobody. Podle rozhodnutí soudu byl stěžovatel členem zločinného spolčení, které pašovalo kokain do Španělska.

Dne 1.12.2009 se stal pro Španělsko účinným Protokol č. 7. Stěžovatel dne 3.2.2010 podal opravný prostředek k Nejvyššímu soudu, ve kterém namítal porušení práva na spravedlivý proces v průběhu řízení. Dále namítal, že řízení u Nejvyššího soudu porušuje jeho právo na přezkum výroku o vině a trestu soudem vyššího stupně, protože řízení před Nejvyšším soudem je podle článků 847–852 trestního řádu a judikatury Nejvyššího soudu co do rozsahu přezkumu omezeno a neumožňuje Nejvyššímu soudu plný přezkum důkazů a skutkových okolností případu. Nejvyšší soud zamítl rozsudkem ze dne 12.4.2011 opravný prostředek. K jeho námitce týkající se práva na přezkum výroku o vině a trestu soudem vyššího stupně Nejvyšší soud uvedl, že rozsah přezkumu v řízení u Nejvyššího soudu odpovídá mezinárodním standardům, protože umožňuje kontrolu zákonnosti důkazů a jejich přiměřené hodnocení i přezkoumání výroku o vině a trestu.

Stěžovatel následně podal ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, v níž namítal porušení svých základních práv chráněných čl. 18 (listovní tajemství a tajemství jiných způsobů komunikace) a čl. 24 (právo na spravedlivý proces) španělské Ústavy. Ústavní soud označil stížnost za nepřípustnou z důvodu nedostatku ústavní relevance.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. K tvrzenému porušení čl. 2 Protokolu č. 7 a čl. 13 ve spojení s čl. 6 Úmluvy
2. Dovolává se čl. 2 Protokolu č. 7 připojeného k Úmluvě a čl. 13 ve spojení s čl. 6 Úmluvy stěžovatel tvrdil, že jeho právo na přezkum výroku o vině a trestu soudem vyšší instance bylo porušeno, protože rozsudek Národního soudu (Audiencia Nacional) podléhal soudnímu přezkumu Nejvyšším soudem na základě velmi omezených právních důvodů, které neposkytovaly možnost přehodnocení důkazů. Veškeré skutkové hodnocení soudu nižšího stupně (Audiencia Nacional) tak bylo konečné.
3. Čl. 2 Protokolu č. 7 stanoví:

„1. Každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně. Výkon tohoto práva, včetně důvodů, pro něž může být vykonáno, stanoví zákon.

2. Z tohoto práva jsou přípustné výjimky v případě méně závažných trestných činů určených zákonem, nebo pokud byl jednotlivec souzen v prvním stupni nejvyšším soudem nebo byl uznán vinným a odsouzen na základě odvolání proti osvobozujícímu rozsudku.“
3. Důvodová zpráva k Protokolu č. 7 připojenému k Úmluvě se ve svém odst. 18 specificky zabývá rozsahem přezkumu v trestních věcech:

„Přezkum vyšším soudem v členských státech Rady Evropy podléhá různým pravidlům. V některých státech je tento přezkum omezen na právní otázky, jako je tomu v případě kasačního opravného prostředku. V jiných je možné podat opravný prostředek jak proti skutkovým zjištěním, tak z důvodu právního posouzení věci. Předmětné ustanovení ponechává úpravu podmínek výkonu tohoto práva a důvodů, na základě kterých může být vykonáno, vnitrostátnímu právu.“

15. Soud opakuje, že smluvní státy disponují v zásadě širokým prostorem pro uvážení z hlediska určení, jakým způsobem má být právo zajištěné čl. 2 Protokolu č. 7 připojeného k Úmluvě vykonáváno. Přezkum výroku o vině či trestu vyšším soudem může tudíž zahrnovat jak skutkové okolnosti, tak i právní otázky, anebo může být omezen pouze na otázky právní (Krombach proti Francii, č. 29731/96, rozsudek ze dne 13.2.2001, § 96; Shvydka proti Ukrajině, č. 17888/12, rozsudek ze dne 30.10.2014, § 49). V tomto ohledu mohou smluvní státy ve vnitrostátním právu omezit rozsah přezkumu vyšším soudem na základě odkazu v odst. 1 čl. 2 Protokolu č. 7 [Müller proti Rakousku (č. 2), č. 28034/04, rozsudek ze dne 18.9.2008, § 37]. V některých členských státech Rady Evropy je přezkum omezen na právní otázky nebo může být od osob, které chtějí podat opravný prostředek, vyžadováno, aby podaly žádost o povolení k podání opravného prostředku (Pesti a Frodl proti Rakousku, č. 27618/95 a 27619/95, rozhodnutí ze dne 18.1.2000).
16. V projednávané věci Nejvyšší soud ve svém rozsudku z 12.4.2011 zopakoval, že opravný prostředek proti rozsudku Národního soudu poskytl stěžovateli právo na přezkum výroku o vině a trestu soudem vyššího stupně a že uvedené bylo dostačující pro to, aby byl daný opravný prostředek považovaný za souladný s mezinárodními standardy. S ohledem na široký prostor pro uvážení daný státům co do určení rozsahu daného práva, Soud neshledává důvod odklonit se od tohoto závěru. Soud nadto dodává, že rozsudek Nejvyššího soudu podléhal dalšímu přezkumu Ústavním soudem, čímž bylo stěžovatelovo právo na soudní přezkum dále posíleno.
17. S ohledem na předcházející úvahy musí být stížnost odmítnuta jako zjevně neopodstatněná podle čl. 35 odst. 3 a 4 Úmluvy.
18. Co se týče stěžovatelovy námítky na základě čl. 13 ve spojení s čl. 6 Úmluvy, Soud připomíná, že čl. 6 Úmluvy ani čl. 13 nezaručují samy o sobě právo na odvolání nebo právo na přezkum druhou instancí [mutatis mutandis - Nurhan Yilmaz proti Turecku (č. 2), č. 16741/04, rozsudek ze dne 8.4.2008, § 21; Gurepka proti Ukrajině, č. 61406/00, rozsudek ze dne 6.9.2005, § 51]. V každém případě byla stěžovatelova vina přezkoumána Nejvyšším soudem. Soud proto odmítá tuto část stížnosti jako zjevně neopodstatněnou podle čl. 35 odst. 3 a 4 Úmluvy.
19. Další námítky
20. Stěžovatel namítal také porušení čl. 6 a čl. 8 Úmluvy.
21. Ve světle materiálů, které má Soud k dispozici, a v rozsahu, v němž jsou namítané skutečnosti v působnosti Soudu, Soud shledává, že zbylé námítky neodhalují porušení výše zmíněných ustanovení Úmluvy. Z uvedeného vyplývá, že i tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná a musí být odmítnuta v souladu s článkem 35 odst. 1, 3 a odst. 4 Úmluvy.

Z těchto důvodů Soud většinou prohlašuje stížnost za nepřijatelnou.

(Zpracoval Ing. Mgr. Libor Havelka, Ph.D.)